

Силабус навчальної дисципліни «СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань

07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійні програми

«Податкова справа у системі державного контролю»

Рік навчання: 2, Семестр: 4

Кількість кредитів: 4

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – диференційований залік

Форма проведення занять – лекції, практичні заняття

Назва курсу	Система національних рахунків
Викладачі	Краєвський Володимир Миколайович д.е.н., професор, професор кафедри облікових технологій та бізнес-аналітики
Контактний телефон	+380 (68) 510 99 17
E-mail	kraevskiyvm@ukr.net
Електронна версія курсу	https://moodle.nusta.edu.ua/course/view.php?id=2166
Консультації	очні консультації: 2 год. щовівторка, 13:00, кафедра облікових технологій та бізнес-аналітики (233 каб.) он-лайн консультації: 2 год. Посилання на нього: https://moodle.nusta.edu.ua/course/view.php?id=2166

1. Анотація курсу

Сучасним міжнародним стандартом міжнародних організацій у галузі національного рахівництва є система національних рахунків (СНР). У країнах з ринковою економікою СНР є важливою складовою економічної статистики. Дані національних рахунків використовуються органами державного управління при прийнятті рішень при формуванні макроекономічної політики. Вони також використовуються широким колом споживачів при побудові економетричних моделей та прогнозів, в макро- та мікроекономічному аналізі при оцінці фінансових результатів, ступеня ризиків, розвитку зовнішньо-економічної діяльності та міжнародних зіставлень. Система національних рахунків – це інтегрована система, яка дає змогу створити інформаційну базу для вивчення реальних процесів, які відбуваються в ринковій економіці. В світовій практиці систему національних рахунків розглядають, як основний метод комплексного аналізу економіки. Метою створення та аналізу системи національних рахунків є характеристика найзагальніших закономірностей, взаємозв'язків і пропорцій в економічному розвитку країни, виявлення основних тенденцій динаміки економічних процесів, що відображаються на окремих рахунках, і всієї економіки в цілому. У процесі досягнення цілей виявляються пропорції і результати економічної діяльності в розрізі секторів і галузей економіки, окремих форм власності; з'ясовуються процес утворення, розподілу та перерозподілу доходу в економіці; досліджуються процеси утворення та використання кінцевого доходу галузей і секторів. Дисципліна «Система національних рахунків» спрямована на створення умов і надання можливостей усвідомлення основних понять і категорій СНР, яка є основою економічної статистики та оцінювання загальних закономірностей формування, функціонування й розвитку економіки, а також розвиток та закріплення навичок використання даних СНР, що виправдали себе на практиці.

2. Формат курсу

Змішане навчання, що передбачає аудиторні види діяльності та виконання завдань у системі дистанційного навчання Moodle.

3. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти наступними компетентностями:

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність працювати в команді;
- здатність працювати автономно;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- навички використання сучасних Інформаційних систем і комунікаційних технологій;
- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини громадянина в Україні;
- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці;
- використовувати математичний інструментарій для дослідження соціально-економічних процесів, розв'язання завдань в сфері обліку, аналізу, аудиту, оподаткування;
- проводити аналіз господарської діяльності підприємства та фінансовий аналіз з метою прийняття управлінських рішень;
- здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.
- ідентифікувати та оцінювати ризики не досягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, не дотримання ним законодавства та регулювання діяльності, не достовірності звітності, збереження й використання його ресурсів;
- демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

4. Результати навчання

Програмними результатами навчання є:

- знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем;
- розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств;
- визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності;
- формувати аналізувати фінансову, управлінську, податкову і статистичну звітність підприємств та правильно інтерпретувати отриману інформацію для прийняття рішень;
- володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств;
- розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації;
- ідентифікувати та оцінювати ризики господарської діяльності підприємств;
- розуміти теоретичні засади аудиту та вміти застосовувати його методи і процедури;
- визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності;
- застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування;
- вміти застосовувати економіко-математичні методи в обраній професії;
- володіти та застосовувати знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності;

- вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати різноманіття.
- аналізувати розвиток систем, моделей і методів обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві;
- дотримуватися здорового способу життя, безпеки життєдіяльності співробітників та здійснювати заходи щодо збереження навколишнього середовища;
- виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом;
- зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, в використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

5. Обсяг курсу – 90 годин

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	32
практичні	28
самостійна робота	58
індивідуально-консультаційна робота	2

6. Технічне й програмне забезпечення / обладнання

В процесі вивчення дисципліни використовуються сучасні технології автоматизації розрахунків та математичної обробки даних. Зокрема, в межах вивчення окремих тем використовуються програмні комплекси MS Excel тощо.

7. Політика курсу

Виконання всіх видів робіт курсу вимагає дотримання академічної доброчесності відповідно до Положення про академічну доброчесність Державного податкового університету, що передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання, за винятком випадків, коли такі завдання передбачають групову роботу;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- сповідування принципів академічної свободи, інтелектуальної самостійності та відповідальності, ініціювання пропозицій, спрямованих на удосконалення навчально-виховної роботи, гуманізацію освітнього процесу та організацію внутрішнього співіснування академічної спільноти;
- дотримання взаємної поваги, культури поведінки й спілкування у відносинах членів академічної спільноти для забезпечення сприятливого морально-психологічного клімату, утвердження морально-етичних принципів і стандартів, цивілізованих підходів і норм світосприйняття, академічних чеснот, розвитку науково-освітніх новацій і захисту моралі;
- недопущення проявів академічної нечесності, які проявляються у проханні про сприяння, надання або отримання допомоги від третіх осіб під час складання будь-якого виду підсумкового контролю; наклепах на інших студентів та науково-педагогічних працівників; використанні родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації та уникнення фальсифікування або фабрикування інформації, наукових результатів з їх наступним використанням у роботі (курсовій, кваліфікаційній, звіті).

8. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Змістові модулі	Кількість годин				
		Лекційні заняття	Практичні заняття	Інд.-конс. робота під керівництвом викладача	Самостійна робота	Всього
Модуль 1 = 2 залікових кредити (60 год)						
ЗМ 1 (Теми 1-6)						
КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ ТА МЕТОДОЛОГІЯ СКЛАДАННЯ РАХУНКІВ ВИРОБНИЦТВА ТА ДОХОДІВ						
T1	Основні етапи становлення і розвитку національного рахівництва	1	1	–	6	8
T2	Загальна характеристика СНР 2008 та класифікації в СНР	1	1	–	7	9
T3	Рахунок виробництва	2	1	–	6	9
T4	Рахунок утворення доходу	2	1	–	6	8
T5	Рахунки розподілу та використання доходу	2	1	–	6	8
<i>Контрольна робота №1</i>		–	1	–	–	1
Всього за Модулем 1		8	6	0	31	45
Модуль 2 = 2 залікових кредити (60 год)						
ЗМ 3 (Теми 7-10)						
МЕТОДОЛОГІЯ СКЛАДАННЯ РАХУНКІВ НАГРОМАДЖЕННЯ, ТОВАРІВ І ПОСЛУГ ТА ОСНОВИ АНАЛІТИКИ В СНР						
T6	Рахунки нагромадження	2	1	–	6	9
T7	Баланси	2	2	–	6	10
T8	Рахунок товарів і послуг та рахунки «іншого світу»	1	2	–	5	8
T9	Оцінка тіньової економіки в СНР	2	2	–	5	9
T10	Агрегати в СНР та аналітичні можливості СНР	1	1	2	5	9
<i>Контрольна робота №2</i>		–	-	–	–	-
Всього за Модулем 2		8	8	2	27	45
РАЗОМ ГОДИН З КУРСУ		16	14	2	58	90

9. Система оцінювання

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- практичні заняття: 30% загальної кількості балів;
- поточний та підсумковий тестовий контроль: 15% загальної кількості балів;
- індивідуально-консультаційна робота: 5% загальної кількості балів;
- диференційований залік: 50% загальної кількості балів.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
					Диференційований залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно - варіативний)	добре
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок		
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	Задов.
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів		

Результат складання диференційованого заліку оцінюється за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вноситься у відомість обліку успішності студента, залікову книжку, індивідуальний навчальний план студента (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-50% від оцінки). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та диференційованого заліку заборонені.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання дисципліни.

Загальна система оцінювання курсу	1) виконання всіх видів навчальних робіт протягом семестру (практичні роботи, тестові завдання, контрольні заходи, індивідуально-консультаційна робота) – 50%; 2) диференційований залік – 50%
Вимоги до письмової роботи	володіння навчальним теоретичним та прикладним матеріалом у повному обсязі, самостійність та обґрунтованість викладання думок, глибоке та всебічне розкриття змісту теоретичних питань та практичних завдань
Практичні заняття	розв'язання практичного (ситуаційного) завдання на високому рівні з використанням набутих теоретичних знань, формулювання ґрунтовних та прикладних висновків, правильне виконання тестових завдань
Умови підсумкового контролю	виконання теоретичного завдання, тестових завдань відкритого та закритого типів, практичного завдання

12. Рекомендована література

Основна:

1. Концепція розвитку системи національних рахунків, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 липня 2002 року № 413–р.
2. Лутчин Н.П. Система національних рахунків: навч. посібник. Львів: Новий Світ 2008. 203 с.
3. Меламед М. Я. Структура ВВП за категоріями доходу і критерії структурної політики. *Вісник НБУ*. 2010. № 2.
4. Моторина Т.М., Моторин Р. М. Національне рахівництво: навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 216 с.
5. Моторин Р.М., Трубнік-Шаковяш Т.Є., Мазур М.В. Система національних рахунків: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. [за заг. ред. Р.М. Моторіна]. К.: КНЕУ, 2004. 196 с.
6. Тітьонко О. М. Система макроекономічного рахівництва: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2002.

Додаткова:

7. Бобух І.М. Перспективні напрямки трансформації балансів Системи національних рахунків. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 5. С.243-250.
8. Головка В. Система національних рахунків України: вчора, сьогодні, завтра. *Вісник НБУ*. 2011. №4. С.3-6.
9. Гуляницький Л., Сергієнко І. Розробка моделей середньострокового прогнозування ВВП України. *Економіст*. 2009. № 5.
10. Краєвський В.М. «Національне багатство» - еволюція сприйняття та зміст економічної категорії. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України*. К., 2010. Вип.145. С. 376-382.
11. Краєвський В.М. Аналіз співвідношення та взаємозв'язку облікових систем. *Вісник ТНЕУ Економічний*. Тернопіль, 2010. Вип. 5. С.23-25.
12. Краєвський В.М. Аналітично-облікове забезпечення та методологічні особливості побудови фінансового рахунку. *Вісник національного університету ім. Т.Г.Шевченка. Економіка*. К., 2009. №164. С.14-17.
13. Краєвський В.М. Відповідність статистичних класифікацій як передумова побудови економічних рахунків сільського господарства. *Агросвіт*. 2011. №3. С.16- 19.
14. Краєвський В.М. Відтворення національного багатства та економічне зростання – обліковий аспект. *Економічний вісник університету ДВНЗ «Переяслав- Хмельницький державний педагогічний університет ім. Григорія Сковороди»*. Переяслав- Хмельницький, 2013. Вип.20/4. С.313-315.
15. Краєвський В.М. Діалектична єдність облікових систем. *Вісник ТНЕУ Економічний аналіз*. Тернопіль, 2010. Вип. 6. С.96-98.
16. Краєвський В.М. Еволюція макроекономічних показників. *Вісник Харківського державного аграрного університету імені Докучаєва*. Харків, 2010. №2 (1). С.71-74.
17. Краєвський В.М. Облік аграрного потенціалу національного багатства: монографія. К. : видавництво «Вик Принт», 2015. 440 с.
18. Краєвський В.М. Облік витрат за елементами, як основа отримання та аналізу доданої

вартості. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (Економічні науки)*. Мелітополь, 2010. №2 (10). С.251-254

19. Краєвський В.М. Облікові системи: еволюція та вектор розвитку: монографія. К.: «Аграр Медіа Груп», 2012. 192 с.

20. Краєвський В.М. Проблеми оцінки у різних облікових системах. *Вісник Житомирського державного технологічного університету (Економічні науки)*. Житомир, 2010. №2 (52). С.123-124

Інформаційні ресурси Інтернет:

21. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

22. Система національний рахунків: дистанційний курс. Система дистанційної освіти Moodle ДПУ URL: <http://moodle.nusta.edu.ua/course/view.php?id=2166>.

Міжнародні видання:

23. Alfsen K. H. Natural Resource Accounting and Analysis, the Norwegian Experience /К. H. Alfsen, T. Bye and L. Lorentsen. 1978-1986 (Oslo, Central Bureau of Statistics, 1987). 564p.

24. Bartelmus P. The value of nature - valuation in environmental accounting. *Environmental Accounting in Theory and Practice*. K. Uno and P. Bartelmuseds - Dordrecht, Netherlands, Kluwer, 1998. 632p.

25. Belkaoui A. The Whys and Wherefores of Measuring Externalities. *The Journal of Accountancy*. 1971. № 11. P. 37.

26. Cormier D. Corporate Environmental Disclosure: Contrasting Management's Perceptions with Reality. *Journal of Business Ethics* 49: 2004. 143-165p.

27. Dasgupta P. *Human Well-Being and the Natural Environment*. Oxford University Press, Oxford. 2001. 225p.

28. Hamilton K. Atkinson Valuing air pollution in the national accounts. Second Meeting of the London Group on Natural Resources and Environmental Accounting, Conference Papers. 222 p.

29. Leipert C. National income and economic growth: the conceptual side of defensive expenditures. *Journal of Economic Issue* - vol. 23 -1989-P. 843-856.

30. *System of National Accounts 2013*. Commission of the European Communities -Eurostat, International Monetary Fund, Organisation for Economic Cooperation and Development, United Nations, World Bank. Brussels. Luxembourg, New York, Paris, Washington, D.C., 2013. 814 p.